

PRENUME DE INSPIRAȚIE BIBLICĂ ÎNTRE SACRU ȘI PROFAN

ROXANA PAȘCA

Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca,
Centrul Universitar Nord Baia Mare, România

Biblical first names between sacred and profane

Abstract: Linguistic taboo reflects a type of social behaviour that restricts the use of certain structures. This process is determined by a given extralinguistic context, varying from one cultural space to another. The sacred, as a defining element of naming taboos, has an ambivalent character, representing the juxtaposition of adoration and fear.

The paper aims at analysing from a psychopragmatic and religious viewpoint the ambivalence of the sacred, visible in the naming act especially in the case of names inspired by the *Bible*. This phenomenon is observed in Romanian and Hispanic communities.

The relativity of naming taboos is due to the oscillation of the onymic attitude between two extremes: adoration (in Hispanic space parents name their children *Jesús*) and fear (of the possible consequences of breaking the biblical prohibition to take the Lord's name in vain). It is the latter attitude that accounts for Romanians' being afraid of giving their newborns certain names "contaminated" by sacredness. Another aim of the study is to identify the psychological, cultural, and religious motivation behind the taboo status of certain biblical names.

Keywords: biblical names, sacred, taboo, taboo load.

1. Introducere

1.1. Obiectivele cercetării

Lucrarea își propune să analizeze din perspectivă psihopragmatică și religioasă ambivalența sacralului, vizibilă și în cadrul procesului denominativ, în special în atribuirea prenumelor de inspirație biblică, observând, prin comparație, același fenomen în spațiul românesc și în comunitățile hispanice și lusofone. Se remarcă relativitatea tabuului, prin oscilarea atitudinii denominative între două extreme: pe de o parte, adorația, în virtutea căreia, în arealul hispanic și lusofon, părinții își numesc copiii *Jesús*, iar, pe de alta, teama de posibilele consecințe ale încălcării interdicției biblice de a lua numele lui Dumnezeu în deșert, motiv pentru care românii se feresc să atribuie nou-născuților anumite prenume „contaminate” de sacralitate (vezi Douglas 2001).

1.2. *Corpus*

Corpusul este alcătuit din 55 de prenume culese în cadrul unor anchete sociolingvistice. Aria geografică cercetată este Țara Chioarului, județul Maramureș, România. Studiul vizează o perioadă de 30 de ani (1987–2017) și cuprinde atât localități din mediul urban (Baia Mare, Șomcuta Mare), cât și din mediul rural (Berchez, Buciumi, Buteasa, Chiuzbaia, Ciolt, Codru Butesii, Finteușu Mare, Hovrila, Lăpușel, Mesteacăn, Recea, Remecioara, Remetea Chioarului, Săcălășeni, Satulung, Valea Chioarului, Vălenii Șomcutei). În culegerea și interpretarea datelor, am avut în vedere următorii parametri extralingvistici, care ar fi putut să influențeze comportamentul verbal al subiecților: nivelul educațional (cercetarea include persoane aparținând tuturor nivelurilor educaționale, având, astfel, posibilitatea de a observa modul în care educația influențează atribuirea prenumelor biblice), etnia și confesiunea religioasă, aceasta din urmă fiind un factor important în cadrul procesului de numire, prin tiparele antroponastice pe care le promovează.

1.3. *Tabuurile numinale¹ – aspecte definitorii*

Mitologia creștină prezintă geneza lumii drept rezultat al materializării imperativului *Fiat lux!* (vezi *Geneza* 1: 3). Astfel, creația este simultană rostirii, iar cuvântul are consecințe imediate, principiu care stă și la baza tabuurilor numinale, întrucât „antropocosmosul se identifică cu glosocosmosul” (Seiciuc 2007: 47).

Tabuul lingvistic reprezintă reflectarea verbală a unui comportament social ce restricționează utilizarea anumitor unități lexicale, convertindu-le în structuri verbale interzise. Procesul de tabuizare este determinat de contextul extralingvistic, variabil de la un spațiu cultural la altul.

Tabuurile numinale, subclasa a tabuurilor lingvistice, își au originea într-o formă de gândire primitivă, ale cărei ecouri se resimt și în societatea contemporană. Frazer (1922: 14–58) analizează elementele *gândirii magice*, identificând o legătură puternică între semnificatul și semnificantul semnului lingvistic. Relația *nume – denotatum* nu este pur arbitrară: societățile tribale pe care antropologul le analizează intuiesc un raport real între cele două componente ale procesului denominativ, având consecințe atât la nivel personal, cât și în plan social.

Din perspectiva lui Freud (1991: 81), simpla rostire a numelui-tabu este echivalentă cu realizarea unui act interzis, acțiune care atrage pedeapsa din partea comunității.

2. Prenume de inspirație biblică în spațiul românesc

2.1. *Gradul de încărcătură tabuistică*

Nivelul de încărcătură tabuistică² (vezi Allan și Burrige 2006: 59–97) a

¹ Datele recensământului din 2011 arată că în județul Maramureș coexistă numeroase etnii și confesiuni religioase (în acest sens, vezi <http://www.ecoduri.com/recensamantul-populatiei/Maramures.php>).

² *Numen, -inis* (n.) „persoană divină, divinitate, zeu, zeiță” (Guțu 1983, s.v.).

numelor biblice este determinat fie de natura divină a referentului, fie de tiparul psiho-comportamental prefigurat de personajul biblic:

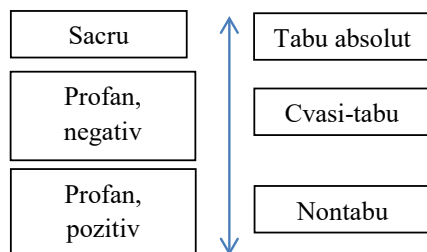

Figura 1. Nivelul de încărcătură tabuistică a prenumelor biblice

– *tabu absolut* – în această categorie includem prenume (*Iisus Hristos*) al căror statut-tabu se fundamentează pe porunca biblică „Să nu iei numele Domnului Dumnezeuului tău în deșert, că nu va lăsa Domnul nepedepsit pe cel ce ia în deșert numele Lui” (*Exod 20: 7*)³. Prin faptul că Dumnezeu își dezvăluie numele, ca unică modalitate de contact între om și divinitate (vezi *Exod 3: 13–15*), se instituie un anumit tip de relație care, pe de o parte, oferă deschidere spre intimitate, sacrul făcându-se accesibil profanului, iar, pe de alta, implică vulnerabilitate⁴. De la numele relevant, *Yahve* (*YHWH*)⁵, prohibiția se extinde în mentalitatea poporului român, prin contagiune⁶, și asupra numelui *Iisus Hristos*. Tabuurile numinale au consecințe în a doua etapă a procesului de numire (cf. *atribuirea numelui vs. utilizarea numelui preatribuit*, Golopenția-Eretescu 1972, *apud* Felecan, D. 2014a: 15), deoarece comunitatea își asumă socializarea formulei denominative doar dacă actul de atribuire a numelui se realizează în conformitate cu regulile și, implicit, interdicțiile grupului social. Tabuurile, ca „rituri negative, îndeplinesc o funcție socială majoră: de menținere a coeziunii, întreținând un sentiment de apartenență la un grup” (Durkheim 1995: 8), iar orice încălcare a

³ Vezi interpretarea dată de Felecan, D. (2015) poruncilor biblice.

⁴ „În sine, sacrul inspiră un comportament ambivalent, o știm foarte bine. Tradiția religioasă nu a dorit să rețină decât sacrul divin, excluzându-l pe cel blestemat. Blasfemia, în felul său, tinde să restabilească acest ansamblu, profanând însuși numele lui Dumnezeu. Este blasfemiatic numele lui Dumnezeu, pentru că tot ce avem de la Dumnezeu este numele Său. Numai așa îl putem atinge, îl putem mișca sau îl putem răni: pronunțându-i numele” (Benveniste 1999: 257).

⁵ Ebraicul יהוה sau *hyh* se traduce prin verbul *a fi*, de aici și traducerea numelui divin יהוה sau *YHWH* drept „Eu sunt” sau „Eu sunt cel ce sunt” (vezi Pumphrey 2009: 65–66).

⁶ Teoria contagiunii sacralului a fost prefigurată de Durkheim (1995) și dezvoltată de Douglas (2001: 21), bazându-se pe statutul entităților religioase, considerate idei născute din experiența societății, idei colective, proiectate în exterior, pure expresii ale moralității. Neavând un punct fix de referință, sacrul este într-un permanent pericol de a-și pierde caracterul distinctiv; în consecință, trebuie să fie ancorat în prohibiții, iar relațiile dintre sacru și profan să fie marcate prin ritualuri care accentuează pericolul iminent al încălcării interdicțiilor.

tabuurilor numinale⁷ este sancționată de către societate, fiind considerată abatere de la norma socioculturală: „Reprezentanții Primăriei Sectorului 1 spun că au înregistrat și nume *foarte ciudate* (subl. n.), unele dintre acestea făcând parte din mitologie. Astfel, în 2013, au fost părinți care și-au numit copilul ISUS”⁸ (<http://www.gandul.info/stiri/ce-nume-neobisnuit-i-au-dat-parintii-acestui-baietel-nascut-anul-trecut-in-sectorul-1-din-bucuresti-top-20-nume-la-baieti-si-fete-in-2013-11943474>);

– *cvasi-tabu* – prenumele incluse în această categorie nu vizează sacralitatea personajului biblic, ci modelul psihocomportamental negativ prefigurată de acesta. Am identificat, în aria cercetată, nume de frați atribuite după ale unor referenți notorii, aflați în conflict (*Cain și Abel; Lea și Rahela*), din dorința nominatorilor de a demonstra că numele nu are „forță actanțială” (Freud 1991: 47), întrucât „ei nu tratează numitul ca o simplă reîncarnare a referentului inițial, ci, dimpotrivă, copilul va da numelui sensuri noi (identitate), care vor înlocui treptat sensul dat de antepurțători” (Herzfeld 1982: 289). *Numele proprii exemplare* (vezi Felecan, D. 2014a) au stereotipii asociate, care pot afecta percepția societății asupra numitului, încadrându-l într-o categorie negativă (vezi Kaiser 2010, *apud* Watzlawick *et al.* 2016):

- crimă: *Cain*⁹;
- viclenie: *Dalila*¹⁰;
- neascultare: *Eva*¹¹ – utilizarea generică a acestui nume este un argument

⁷ Freud (1991: 29–30, 46–47) identifică o dublă valență a tabuului: o interdicție arhaică fixată în inconștient și dorința subconștientă de a o încălca.

⁸ „The act of naming one’s children sometimes highlights the parents’ wish to ‘personalise their creations’ in a completely fresh manner, so as to satisfy their proud claim to singularity. The giving of first names to newborns is the result of a choice that needs to be made constantly between established, secular or religious names, on the one hand, and anthroponymic innovations, on the other. The latter type of onyms can be considered to belong to the category of unconventional first names, so long as they are not generalised and accepted by a community as parts of language as a system—in other words, so long as they keep being parts of speech” (Felecan, O. 2014a: 134).

⁹ Cain și-a dobândit statutul de ucigaș, omorându-l pe fratele său, Abel, din invidie: „Dar după un timp, Cain a adus jertfă lui Dumnezeu din roadele pământului. Și a adus și Abel din cele întâi-născute ale oilor sale și din grăsimea lor. Și a căutat Domnul spre Abel și spre darurile lui, iar spre Cain și spre darurile lui n-a căutat. Și s-a întristat Cain tare și fața lui era posomorâtă. După aceea, Cain a zis către Abel, fratele său: Să ieșim la câmp! Iar când erau ei în câmpie, Cain s-a aruncat asupra lui Abel, fratele său, și l-a omorât” (*Geneza* 4: 3–8).

¹⁰ Dalila (ebr. *dala*, „flirt” (vezi Petrance 1998, s. v.)) este un personaj feminin din *Vechiul Testament*, care l-a trădat pe judecătorul Samson: „Văzând Dalila că el i-a descoperit toată inima sa, a trimis de au chemat pe frunțașii Filistenilor, zicându-le: Veniți acum, că el mi-a descoperit toată inima sa! Și au venit la ea frunțașii Filistenilor și au adus argintul cu ei. Apoi Dalila l-a adormit pe genunchii săi și a chemat un om și i-a poruncit să tundă cele șapte șuvițe ale capului lui. Atunci el a început a slăbi și s-a depărtat de el puterea lui” (*Judecători* 16: 15–19).

¹¹ Eva „corespunde vechiului nume biblic ebr. *Hawwah*, interpretat în mod tradițional prin ‘mamă a celor vii’, aceasta fiind o etimologie populară. Dintre numeroasele ipoteze propuse, cea care pare să se apropie de adevăr leagă numele de cuvântul arameean *hawwa* sau arab *hayya* ‘șarpe,

suplimentar al celor afirmate anterior, antroponimul generic fiind „rezultatul asocierii constante a unui nume propriu cu anumite valori culturale și contextuale care îi motivează semnificația generică” (Felecan, D. 2014a: 151): *Ei, Evă* [prenumele oficial al interlocutoarei este Monica], *cum nu mă ascuți niciodată...* (<https://www.facebook.com/ely.shgby>);

– *nontabu* – prenumele care fac trimitere la personaje biblice pozitive sunt frecvente în arealul cercetat, deoarece părinții proiectează caracteristicile referentului asupra copilului, „translocând o parte din cutumele lor (psihologia, preferințele, aspirațiile, neîmplinirile) în ființa locuită de celălalt. Se produce un transplant de identitate, de extirpare a sinelui și de mutare a lui în teritoriul stăpânit de alteritate” (Felecan, D. 2014b: 492). Numele proprii ilustre încifrează un set de trăsături care devin caracteristice altor referenți, direcția acestei legături fiind „de la cauză la efect, de fapt, de la dorință la realizarea dorinței” (Jordan 1979: 42):

- frumusețe: *Estera*¹²; *Emima*¹³; *Rahela*¹⁴;
- înțelepciune: *Naomi/Noemi*¹⁵; *Deborah*¹⁶; *Daniel/Daniela*¹⁷; *Ruben*¹⁸;
- milostenie: *Tabita*¹⁹;
- inteligență: *Abigail*²⁰; *Tamara*²¹;

viperă” (Petrache 1998, s. v.). Eva a fost femeia creată din coasta lui Adam, care a încălcat porunca lui Dumnezeu: „Iar femeia a zis către șarpe: Roade din pomii raiului putem să mâncăm; numai din rodul pomului celui din mijlocul raiului ne-a zis Dumnezeu: Să nu mâncați din el, nici să vă atingeți de el, ca să nu muriți! Atunci, șarpele a zis către femeie: Nu, nu veți muri (...). De aceea femeia, socotind că rodul pomului este bun de mâncat și plăcut ochilor la vedere și vrednic de dorit, pentru că dă știință, a luat din el și a mâncat și a dat bărbatului său și a mâncat și el” (*Geneza* 3: 1–6).

¹² „Fata aceasta era *mândră la înfățișare și frumoasă la chip* (subl. n.)” (*Estera* 2:7).

¹³ Una dintre fiicele lui Iov: „Celei dintâi i-a pus numele Iemima, celei de a doua, Cheția și celei de a treia, Cheren-Hapuc. Iar în toată țara nu se găseau femei *atât de frumoase* (subl. n.) ca fetele lui Iov” (*Iov* 42: 14–15).

¹⁴ Rahela „(ebr. *rahel*, ‘oaie’) un cuvânt aramaic, cunoscut, în primul rând, ca numele celei de-a doua soții a lui Iacov. Fiica lui Laban și mama celor doi fii mai tineri ai lui Iacov, Iosif și Beniamin, Rahela a fost înzestrată cu o frumusețe deosebită” (Petrache 1998, s. v.; vezi și *Geneza* 29: 17).

¹⁵ Naomi a fost soția lui Elimelec și soacra lui Rut, fiind urmată de nora sa datorită înțelepciunii și credinței de care a dat dovadă (vezi *Rut* 1: 1–16).

¹⁶ Profetă menționată în *Vechiul Testament* (vezi *Judecători* 4, 5).

¹⁷ Daniel „este la origine un vechi nume teoforic ebraic *daniyyēl*, ‘Dumnezeu m-a judecat’, format din vb. *dayan*, ‘a judeca’ și ‘*El*, abreviere de la *Elohim*” (Petrache 1998, s. v.): „Atunci Daniel și-a îndreptat cuvântul cu *înțelepciune și iscusință* (subl. n.) către Arioh” (*Daniel* 2: 16).

¹⁸ Ruben a fost cel care i-a sfătuit pe frații lui să nu îl omoare pe Iosif (vezi *Geneza* 37: 21–29).

¹⁹ Tabita „nume afectiv de origine ebraică, corespunde substantivului arameean *tavyetā* ‘gazelă’ (Petrache 1998, s. v.): „În Iope, era o ucenică numită Tabita, nume care în tâlmăcire se zice Dorca. Ea făcea o mulțime de fapte bune și milostenii (subl. n.)” (*Faptele Apostolilor* 9: 36).

²⁰ „Numele omului acela era Nabal, iar numele femeii lui era Abigail. Femeia aceasta era *foarte deșteaptă* (subl. n.) și frumoasă la chip” (*1 Regi* 25: 2–3).

²¹ Tamara este „un nume afectiv biblic, de origine ebraică (ebr. *תמרה*), creat pe baza

– devotament/ credință: *Rut*²²; *Damaris*, identificat în corpusul analizat atât ca prenume feminin, cât și masculin²³; *Eunice*²⁴; *Persida*²⁵; *Lidia*²⁶; *Ioan/ Ioana*²⁷; *Luca*²⁸; *Marcu*²⁹; *Timotei/ Timotea*³⁰; *Caleb*³¹; *Samuel*³²; *Ezechiel*³³; *Filip*³⁴;

substantivului *tamar*, ‘palmier’” (Petrache 1998, s. v.). Tamar a fost nora lui Iuda și mama a doi copii ai săi, fiind suficient de inteligentă să își facă singură dreptate, deoarece Iuda îi promisese că i-l va da pe fiul cel mic de soț, dar nu și-a îndeplinit promisiunea (vezi *Geneza* 38: 11–19).

²² Rut a fost nora lui Naomi și a dovedit devotament față de soacra sa, chiar și după ce bărbatul ei a murit: „Rut a răspuns: Încotro vei merge tu, voi merge și eu, unde vei locui tu, voi locui și eu; poporul tău va fi poporul meu și Dumnezeuul tău va fi Dumnezeuul meu; unde vei muri tu, voi muri și eu și voi fi îngropată acolo” (*Rut* 1: 16–17).

²³ În acest sens, vezi studiul referitor la prenumele unisex (Felecan, O. 2015: 145): „O altă cauză a apariției prenumelor unisex trebuie căutată în împrumuturile uneori nejustificate de nevoile interne ale limbii din idiomurile străine. Unii părinți, prinși în mirajul eufonic al unor nume de botex alogene, le atribuie propriilor copii, fără a-și pune problema genului comportat de acestea în limba de origine”.

²⁴ „Îmi aduc iarăși aminte de *credința ta neprefăcută* (subl. n.), care, precum s-a sălășluit întâi în bunica ta Loida și în mama Eunichi, tot așa, sunt încredințat, că și întru tine” (*1 Timotei* 1: 5).

²⁵ „Îmbrățișați pe Trifena și pe Trifosa, care s-au ostenit în Domnul. Îmbrățișați pe iubita Persida, care *mult s-a ostenit în Domnul* (subl. n.)” (*Romani* 16: 12).

²⁶ „Am șezut jos și am vorbit femeilor, care erau adunate laolaltă. Una din ele, numită Lidia, vânzătoare de purpură, din cetatea Tiatira, era o *femeie temătoare de Dumnezeu și asculta* (subl. n.)” (*Faptele apostolilor* 16: 13–15).

²⁷ Ioan a fost ucenicul „pe care îl iubea Iisus” (*Ioan* 13: 23), martor al crucificării lui Hristos.

²⁸ Luca este unul dintre cei patru evangheliști, fiind considerat autorul *Evangheliei după Luca* și a cărții *Faptele Apostolilor*.

²⁹ Conform tradiției, este autorul celei de-a doua evanghelii, un iudeu din Ierusalim.

³⁰ Timotei este „un nume teoforic de origine greacă, un compus în care se recunosc elementele *Theós*, ‘zeu, Dumnezeu’ și verbul *timáo* sau *timo*, ‘a onora’” (Petrache 1998, s. v.). Timotei a fost convertit la creștinism de către Pavel, fiindu-i devotat și în timp ce acesta era în închisoare la Roma (vezi <https://ro.wikipedia.org/wiki/Timotei>).

³¹ „Iar pentru că robul Meu Caleb a fost însuflețit de un alt duh și a urmat în totul calea Mea (subl. n.), îl voi face să intre în țara în care s-a dus și urmașii lui o vor stăpâni” (*Numeri* 14: 24).

³² Samuel „nume teoforic biblic, continuă vechiul ebr. *šemū ‘el*, un compus în care se recunoaște elementul *El*, de la *Elohim*. În ceea ce privește primul termen, interpretarea tradițională a *Vechiului Testament* propune verbul *saal*, ‘a cere’: ‘de la Dumnezeu l-am cerut!’ O ipoteză contemporană explică întreaga formație prin ‘El este (cel care a dat) numele’, unde primul element este pus în legătură cu substantivul *šem*, ‘nume’” (Petrache 1998, s. v.). Dinainte de a se naște, Samuel a fost promis slujirii lui Dumnezeu. Mama sa, Ana, l-a adus la tabernacolul din Shilo, unde a fost crescut de către preotul Eli (vezi *1 Regi* 3: 1–21).

³³ „*Iezechiele va fi semn pentru voi* (subl. n.): ceea ce el a făcut, veți face și voi întocmai; și când se vor împlini acestea, veți ști că Eu sunt Domnul Dumnezeu” (*1 Cronici* 24: 24).

³⁴ Prenumele Filip a fost atribuit atât în onoarea evanghelistului, cât și a apostolului: „Filip a fost unul dintre cei șapte care au fost aleși ca slujitori ai bisericii din Ierusalim (*Faptele Apostolilor* 6: 5). În urma persecuției bisericii, care a urmat după martirizarea lui Ștefan, el a dus Evanghelia în Samaria (*Faptele Apostolilor* 8: 5–13). Filip, apostolul, a fost chemat să îl urmeze

*Nicodim*³⁵; *Isaac*³⁶; *Petru*³⁷; *Ilie*³⁸;
 – vitejie/ iscusință: *Ionatan*³⁹; *David*⁴⁰;
 – pocăință: *Matei*/ *Mateea*⁴¹;
 – neprihănire/ dreptate: *Elisabeta*⁴²; *Zaharia*⁴³;

pe Iisus a doua zi după chemarea lui Andrei și Simon; el a avut un rol important în aduce-rea lui Natanael ca să Îl urmeze pe Iisus (*Ioan* 1: 43–46)” (<http://dictionarbiblic.blogspot.ro/2011/11/filip.html>).

³⁵ Nicodim este unul dintre primii ucenici ai lui Iisus. Fariseu și membru al Sinedriului, Nicodim este apărătorul lui Iisus: „A zis către ei Nicodim, cel ce venise mai înainte la El, noaptea, fiind unul dintre ei: Nu cumva Legea noastră judecă pe om, dacă nu-l ascultă mai întâi și nu știe ce a făcut?” (*Ioan* 7: 50–51).

³⁶ Isaac a fost atât de credincios lui Dumnezeu, încât să își jertfească propriul fiu din porunca Lui: „Și Dumnezeu i-a zis: Ia pe fiul tău, pe Isaac, pe singurul tău fiu, pe care-l iubești, și du-te în pământul Moria și adu-l acolo ardere de tot pe un munte, pe care ți-l voi arăta Eu! Sculându-se, deci, Avraam dis-de-diminează, a pus samarul pe asinul său și a luat cu sine două slugi și pe Isaac, fiul său; și tăind lemne pentru jertfă, s-a ridicat și a plecat la locul despre care-i grăise Dumnezeu” (*Geneza* 22: 2–3).

³⁷ Petru, „nume devoțional de origine greacă, este o creație a onomasticii creștine, corespunzătoare substantivului gr. *pétros* și arameanului *kepha*, ‘piatră, rocă, stâncă’” (Petrache 1998, s.v.). Petru a fost unul dintre primii discipoli ai lui Iisus, fiind considerat unul dintre cei doisprezece apostoli.

³⁸ Ilie, „nume biblic teoforic, corespunde ebr. *Elijáh(u)*, în care se recunosc elementele *El*, abreviere pentru *Elohim*, și *Jahve*, ambele nume ale divinității. Semnificația teoforicului este ‘Domnul este adevăratul Dumnezeu’” (Petrache 1998, s.v.; vezi și 3 *Regi* 17–20).

³⁹ „Și a sfărâmat Ionatan tabăra de pază a filistenilor (subl. n.), care era în Gheba. Și au auzit de aceasta filistenii, iar Saul a sunat din trâmbiță în toată țara (*1 Regi* 13: 2–3).

⁴⁰ David „reproduce numele biblic ebraic *Dáwidh*, apropiat fie de substantivul *dodh*, ‘unchi’, fie de verbul *jadad*, ‘a iubi’ și tradus prin ‘iubit’. David poate fi considerat un hipocoristic al unui teoforic cu semnificația ‘iubit de Dumnezeu’” (Petrache 1998, s. v.). David l-a ucis pe Goliat cu praștia, dovedind iscusință (*1 Samuel* 17: 45–50), iar „după moartea lui Saul în lupta de la Gilboa împotriva filistenilor, David este proclamat inițial rege în sud, în Iudeea, având ca reședință orașul Hebron, apoi după dispariția lui Ișboșet, fiul și succesorul lui Saul, este recunoscut ca suveran și în Israel, realizând astfel unirea celor 12 triburi israelite sub autoritatea sa” ([https://ro.wikipedia.org/wiki/David_\(Biblie\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/David_(Biblie))).

⁴¹ Matei, „în greacă *Maththáios*, în ebraică *Mattatyah*, ‘darul lui JHWH’” (vezi Petrache 1998, s.v.) este amintit în lista celor doisprezece apostoli (vezi *Matei* 10: 3; *Marcu* 3: 18; *Luca* 6: 15; *Faptele Apostolilor* 1: 13).

⁴² Elisabeta „este un vechi nume teoforic, din ebr. *Elisheba*, interpretat prin ‘Dumnezeu este jurământul’, ulterior ‘Dumnezeu este perfecțiunea’” (Petrache 1998, s. v.). Elisabeta a fost soția preotului Zaharia: „Era în zilele lui Irod, regele Iudeii, un preot cu numele Zaharia din ceata preoțească a lui Abia, iar femeia lui era din fiicele lui Aaron și se numea Elisabeta. Și erau amândoi drepti înaintea lui Dumnezeu, umblând fără prihană în toate poruncile și rânduielile Domnului (subl. n.)” (*Luca* 1: 5–7).

⁴³ Zaharia, „nume teoforic biblic de origine ebraică, continuă numele *Zekharyah*, un compus cu semnificația ‘Iahve și-a adus aminte’” (Petrache 1998, s.v.). Zaharia a fost tatăl lui Ioan Botezătorul (vezi *Luca* 1: 5).

- Moise⁴⁴; Simion/ Simon/ Simona⁴⁵; Natanael⁴⁶; Maria;
 – altruism: Rebeca⁴⁷;
 – binecuvântare: Sara/ Sarra/ Sarah⁴⁸;
 – putere fizică: Samson⁴⁹.

2.2. Prenumele de inspirație biblică între laic și religios

Majoritatea prenumelor biblice identificate în zona cercetată (74%) sunt atribuite de nominatori (neo)protestanți, care își aproprie tiparele psihocomportamentale ale personajelor din *Sfânta Scriptură*: „Lipsit de un inventar specific, protestantismul se caracterizează prin refuzul numelor de sfinți catolici sau ortodocși și acceptarea largă a numelor din *Vechiul Testament*” (Ionescu Pérez 2007: 226). Felecan, O. (2013: 94) prezintă, din perspectivă sociolingvistică, trei funcții simbolice ale prenumelor, dintre care primele două circumscriu modalitățile de atribuire a prenumelor veterotestamentare în cadrul comunității (neo)protestante:

- funcție separatoare, deosebindu-i pe cei ce poartă aceste prenume de „cei din

⁴⁴ Moise, „nume biblic cu valoare afectivă, prezintă etimologie nesigură. Dintre ipotezele etimologice moderne menționăm:

1) ebraicul și arabul *m̄sh*, ‘a scoate, a trage afară’ (interpretare puțin probabilă, deoarece radicalul ebraic este rar);

2) radicalul egiptean *m̄si*, ‘a naște’;

3) radicalul ugaritic și arab *m̄šw*, ‘fiu’ (Petrache 1998, s. v.).

⁴⁵ Simion, „nume devoțional de origine ebraică, corespunzător biblicului *Šim on*, explicat în mod tradițional prin intermediul verbului *šama/ shama* ‘a auzi, a îndeplini’, semnificând ‘(Domnul) a auzit’ (Petrache 1998, s.v.): „Și iată era un om în Ierusalim, cu numele Simeon; și omul acesta era drept și temător de Dumnezeu, așteptând mângâierea lui Israel, și Duhul Sfânt era asupra lui (subl. n.)” (Luca 2: 25–26).

⁴⁶ Natanael, „nume biblic teoforic, corespunde ebr. *Nēthan ‘El*, ‘dăruit de Domnul’ (Petrache 1998, s.v.): „Iisus a văzut pe Natanael venind către El și a zis despre el: Iată, cu adevărat, israelit în care nu este vicleșug (subl. n.)” (Ioan 1: 47).

⁴⁷ Rebeca a fost sora lui Laban și fiica lui Betuel. A devenit soția lui Isaac și mama lui Iacov și Esau. „Aceasta era foarte frumoasă la chip, fecioară, pe care nu o cunoscuse încă un bărbat. Și venind ea la fântână, și-a umplut urciorul și a pornit înapoi. Atunci sluga lui Avraam a alergat înaintea ei și i-a zis: Dă-mi să beau puțină apă din urciorul tău! Iar ea a zis: *Bea, domnul meu! Și îndată și-a lăsat urciorul pe brațe și i-a dat să bea apă până a încetat de a mai bea. Apoi a zis: Și cămilelor tale am să le scot apă până vor bea toate. Și îndată și-a deșertat urciorul în adăpătoare și a alergat iar la fântână să scoată apă și a adăpat toate cămilele* (subl. n.)” (Geneza 24: 16–20).

⁴⁸ Sara a fost soția lui Avraam și mama lui Isaac. „Sensul cuvântului în ebraică este ‘prințesă’. De fapt, numele ebraic *Sarah* provine din Egipt: *Sa-* înseamna ‘fiul’, *Rah-* este ‘soare’, divinitatea cea mai importantă la acel moment. Fiica zeului Ra a fost văzută ca o prințesă și, prin urmare, sensul său în ebraică” (<https://ro.wikipedia.org/wiki/Sara>). Ea a fost binecuvântată de Dumnezeu: „Și o voi binecuvânta și-i-ți voi da din ea un fiu; o voi binecuvânta și va fi mamă de popoare și regi peste popoare se vor ridica dintr-însa” (Geneza 17: 16).

⁴⁹ Samson a fost un judecător evreu înzestrat cu forță fizică, pe care o pierde, fiind trădat de Dalila, care l-a predat filistenilor (vezi *Judecători* 16: 29).

lume”⁵⁰, preferința pentru prenumele veterotestamentare justificându-se prin statutul israeliților de *popor ales al lui Dumnezeu*;

– *funcție unificatoare*, numele devenind o modalitate de a marca apartenența la același grup social, care se vrea a fi diferit, inclusiv onomastic, de restul comunității;

– *funcție de prestigiu*, fiind „condiționată de prestigiul social al oamenilor. Cei clasați pe o poziție inferioară în comunitate vor tânji spre imitarea modelelor” (*Ibidem*: 94).

Am identificat și o serie de prenume vetero- și nouotestamentare care au fost atribuite fără a avea drept referință virtuală (vezi *referință virtuală vs. referință actuală* la Milner 1982, *apud* Moeschler, Reboul 1999: 328) personaje biblice⁵¹, ci

i) alte personaje ilustre:

– sportivi: *Elisabeta* (*Elisabeta Lipă*, canotoare);

– scriitori: *Samuel* (*Samuel Beckett*, scriitorul preferat al tatălui);

– muzicieni: *Emima* (*Emima Timofte*, cântăreață de muzică religioasă neoprotetantă); *Maria* (*Maria Dragomiroiu*, cântăreață de muzică populară); *Pavel* (*Pavel Stratan*, cântăreț de muzică folk);

– actori: *Deborah* (*Deborah Ann Woll*, actriță americană); *Matei* (*Matei Alexandru*, actor român); *Maria* (*Maria Buză*, actriță româncă);

– fotomodele: *Abigail* (*Abigail Ratchford*, fotomodel american admirat de mama fetei);

– fotbaliști: *Ilie* (*Ilie Balaci*, fotbalist român); sau

ii) membri ai familiei, numele devenind, în acest caz, un factor de coeziune a grupului social restrâns, întrucât nominatorul își proiectează propria imagine în celălalt, prin atribuirea aceleiași prenume pe linie genealogică maternă sau paternă.

3. Variația tabuurilor numinale: prenumele *I(i)sus*

Coșeriu (1992–1993: 57–58) face distincție între arhitectura sincronică a limbii (*limba istorică*) și structura limbii (*limba funcțională*) pe baza variațiilor organizate pe trei niveluri: geografic, sociocultural și stilistic/ expresiv. Astfel, identificăm două tipuri de variații ale tabuurilor numinale: diastratică și diatopică, ambele fiind determinate de elemente extralingvistice.

Modalitatea individuală de raportare la tabuuri este pusă de Douglas (2010: 71) pe seama interferenței dintre tentație și tradiție⁵², astfel încât „the influence of a tradition ‘thickens and hardens’ with age due to the intergenerational transmission (Berger

⁵⁰ Această sintagmă este utilizată de neoprotestanți pentru a face referire la indivizii care au o altă confesiune religioasă.

⁵¹ „Două nume de Juan cu aplicare diferită au în comun numai partea fizică, și nu partea semnificativă, nu reprezintă, de fapt, același cuvânt (...); ele constituie un singur semn, dar sunt simboluri diferite” (Coșeriu 2004: 272).

⁵² „Tradition refers to a broad spectrum of socially acquired behavioral restrictions or obligations. Like temptation, tradition is both a qualitative and quantitative variable, encompassing both the contents and strength of a group’s practices” (Douglas 2010: 71).

and Luckman 1967; Lorenz 1967), while its influence is diluted by *anomy*, *plurality*, and *social disruption* in that conflicting or uncertain standards undermine individuals' ability to behave in accordance with them".

3.1. Variația diastratică a tabuurilor numinale

Variația diastratică face referire la diferențierea dintre straturile socioculturale ale comunității lingvistice, iar cercetarea noastră demonstrează că nivelul de încărcătură tabuistică a numelui *Iisus* este direct proporțional cu gradul de integrare socială și, implicit, cu nivelul educațional al nominatorului.

Așadar, cu cât *agentul actului de numire* (vezi *agentul vs. pacientul actului de numire*, Felecan, D. 2014a: 492) este mai izolat din punct de vedere social, neparticipând la activitățile educaționale (absenteism, abandon școlar), culturale sau economice (șomeri, asistați social), cu atât nivelul tabuistic al numelui *I(i)sus*⁵³ se diminuează: *Iisus Samir* (tatăl rrom, 7 clase, mama româncă, 10 clase, ortodoxi, asistați social); *Florin Marian Iisus* (părinți rromi, tatăl 6 clase, pensionar de boală, mama 4 clase, casnică, fără cult); *Alex Isus Antonel* (părinți rromi, 5 clase, tatăl ateu, asistat social, mama ortodoxă, casnică)⁵⁴.

Procesul de numire presupune două etape succesive: pe de o parte, atribuirea numelui, iar, pe de alta, utilizarea formulei antroponimice în cadrul grupului social, întrucât „studiul nomației se situează, din punct de vedere metodologic, nu numai în cadrul lingvisticii sistemului, ci și în acela al lingvisticii uzului, căreia îi revin analiza și descrierea antroponimiei în context (...), precum și evaluarea aspectelor cognitive, psihice, sociale și culturale” (Ionescu Pérez 2007: 216).

În etapa de atribuire a numelui, nominatorul trebuie să respecte tiparele culturale ale grupului, abaterile de la normă sancționându-se prin refuzul socializării formulei denominative. Astfel, se evită utilizarea numelui-tabu, *I(i)sus*, la școală, profesorii și colegii optând pentru numele de familie sau un alt prenume.

Denominația-tabu este dezaprobată de comunitate și prin apel la instrumentele sarcasmului, într-un discurs polifonic, ce parodiază secvența biblică **i**) din *Matei* (14: 24–28):

⁵³ Ortografia numelui variază fie în funcție de confesiunea religioasă a nominatorului, fie din alte rațiuni, independente de cel care a atribuit numele: „Este vorba, de cele mai multe ori, de dorința de diferențiere și de trasare, inclusiv prin mijloace grafice, a ‘domeniilor de competență’ confesionale. Respingând forma mai veche și oarecum tradițională *Iisus Hristos* în favoarea formei *Isus Cristos*, catolicii și neoprotestanții români își afirmă diferențierea față de ortodocși, care, la rândul lor, își asumă această identificare” (Munteanu 2008: 492).

⁵⁴ „Besides the forenames ‘borrowed’ from the Romanian majority or from the Hungarian minority they live with, Gypsies have their own onomastic repertoire, connoted through the content ‘expressivity, extravagance’. Gypsy forenames result from the interaction of the social axiological system and they prove the closed character of their use, as opposed to the rather open character of the structure. The unity of the onomasticon is ensured by the simultaneous existence of old, traditional forenames with neological ones, of laic and religious ones, of basic forms and hypocorisms or diminutive derivatives” (Felecan, O. 2014b: 505).

Contextul comunicativ:**Locul:** curtea școlii, în fața unei bălți mari**Participanții:** A: m., 14 ani, colegul lui BB: m., 12 ani, poartă numele *Iisus***A:** [în timp ce B se apropie] Iisus, poruncește-mi să umblu pe apă, să pot trece de băltocu' ăsta sau umblă tu pe apă și ia-mă în brațe și pe mine.**B:** Lua-te-ar dracu' în brațe!sau **ii** din *Ioan* (2: 1–10):**Contextul comunicativ:****Locul:** la școală, lângă dozatorul de apă**Participanții:** A: m., 13 ani, colegul de clasă al lui C

B: f. 13 ani, colega de clasă a lui C

C: m., 12 ani, poartă numele *Iisus***A:** Iisusule, fă bine și transformă apa asta-n energizant!**B:** Umple sticlele până sus! Să curgă vinu' cela bun!**C:** Să trăiască nașu' mare!**3.2. Variația diatopică a tabuurilor numinale**

Tabuul servește drept instrument al controlului, separând, la macronivel, o comunitate de alta, prin solidaritatea mecanică⁵⁵ stabilită la nivelul grupului social și, la micronivel, diferențiază un individ de celălalt (vezi *supra* 3.1).

În analiza prenumelor biblice, am avut în vedere două dimensiuni psihologice ale sacrului⁵⁶, această ambivalență fiind principiul fundamental al tabuurilor numinale – frica și adorația („mysterium tremendum et fascinans” (Caillois 1959: 21)) – și am identificat două tipuri opuse de atitudini față de sacralitatea numelui *Iisus*, în funcție de zona geografică și de contextul cultural:

– în arealul hispanic și lusofon, *Jesús* nu este termen-tabu, fiind un prenume frecvent întâlnit. Motivația stă în faptul că actul de numire nu este considerat o încălcare a unei prohibiții, ci o formă de manifestare a respectului și a adorației față de sacru: „I believe it's in the way Christianity developed. I'm a former Catholic from a Mexican family, so I notice that Jesus is viewed as a very familial figure, a very human character. Meanwhile, in Europe, there's a very dramatic difference; there's a lot more awe and psychological distance” (<https://www.quora.com/>

⁵⁵ Utilizăm conceptul de *solidaritate mecanică* în acord cu Chițoran și Ionescu-Ruxândoiu (1975: 133), în sensul unui sistem comun de norme și sentimente, în care funcționează reguli precise de comportament, indivizii adoptând roluri clar desemnate; „solidaritatea mecanică pune accentul pe asemănările în comportament dintre indivizi, generate de principiile acceptate în comunitate” (*Ibidem*: 134).

⁵⁶ Sacru este, prin definiție, plurivalent, fiind „a salient but directionally ambiguous moral property attributed by some observer(s) to some object(s) that is absolute in obliging those observer(s) to engage in or avoid certain behaviors toward it, and that evokes a mixture of attraction and repulsion” (Douglas 2010: 66).

Why-is-Jes%C3%BAs-a-popular-boys-name-in-Mexico-whereas-in-the-U-S-naming-a-boy-Jesus-would-be-considered-bizarre). În 2016, Instituto Nacional de Estadística plasează prenumele *Jesús* pe locul 12 în preferințele spaniolilor;

– în spațiul românesc, atribuirea prenumelui *Iisus* este considerată un sacrilegiu, întrucât profanarea sacrului pozitiv (cf. *sacru pozitiv vs. sacru negativ*, Douglas 2001: 26–45) este interzisă de a treia dintre cele zece porunci biblice (vezi *Exod* 20: 7). Durkheim (1995: 11) consideră că sacrul este esența religiei, dar, mai mult decât atât, este un fenomen a cărui actualizare în viața cotidiană se face prin tabuuri, ce impun sau inhibă anumite comportamente, inclusiv lingvistice.

3.2.1. Tabuul numinal și aculturația

În ciuda bagajului cultural autohton al emigrantului, incluzând aici și tabuurile, are loc, în unele cazuri, fenomenul de aculturație⁵⁷ antroponastică. Am identificat, în arealul cercetat, patru astfel de situații, în care copiilor proveniți din familii de origine română, născuți în Spania, respectiv în Portugalia, li s-au atribuit prenume specifice culturii țării-gază: *Marian Jesús Jose*; *Jesús Alexandru*, *Bogdan Jesús* și *Jesús Alberto Mihail*. „Stratificarea antroponimică, ca și cea lingvistică, este dependentă atât de statutul socioeconomic al membrilor comunității, cât și de indicele de mobilitate socială al acesteia” (Felecan O. 2011: 66). Acest grad de „asimilare onomastică” depinde și de relațiile cu populația nativă⁵⁸.

După reintegrarea în societatea românească, persoanele cu nume considerate tabu caută diverse modalități de adevcare a imaginii (onomastice) personale la cea colectivă, printr-o permanentă raportare la ceilalți, întrucât „conștiința creatoare a limbajului este totodată o expresie a intersubiectivității și, chiar mai precis, în sensul dublu de solidaritate cu o tradiție istorică și de solidaritate ‘contemporană’ cu o comunitate de vorbitori” (Coșeriu 1994: 137–138).

⁵⁷ Aculturație – „s. f. preluare de către o comunitate a unor elemente de cultură materială și spirituală sau a întregii culturi a altei comunități aflate pe o treaptă superioară de dezvoltare; din fr. *acculturation*” (<https://dexonline.ro/definitie/acultura%C8%9Bie>). Nu vorbim despre o aculturație forțată, ci despre una voluntară („voluntary acculturation”, vezi Weitman 1987; Watkins 1994): „An example of forced acculturation was when the Bulgarian government forced the Turkish minority to adopt Slavic names in 1986. The Turkish government has also used policies of forced acculturation with its minorities. The Turkish constitution forbade the use of the Kurdish language from 1983 to 2002, which meant that Kurdish parents had to give their children Turkish names. This excluded all names with the letters q, w, and x, which are not part of the Turkish alphabet” (Jürgen și Silke 2009: 1103).

⁵⁸ Jürgen și Silke (2009: 1111) consideră relațiile cu populația nativă drept „a keystone of the arch of assimilation, which, unlike pure acquisition of knowledge and competence, leads to assimilation in all other dimensions. Immigrants who interact with the native population on a regular basis should be more likely to give their child a name common in the receiving society because of increased familiarity with those names, higher satisfaction with their situation within the host society, feelings of acceptance, and social expectations placed on them by friends and family. If an immigrant is strongly embedded in ethnically homogeneous networks, he or she is much less likely to choose a name from the host society for his or her child”.

Omul nu este un receptor pasiv al semnalelor sociale, ci se implică activ în reconstrucția sensului, întrucât *interpretează, se interpretează* ca parte a contextului sociocultural și *este interpretat* (vezi Andacht și Michel 2005: 62): „The construal of thought as an inner dialogue of the self across time is the natural outcome of its semiotic functioning. Peirce describes this mechanism as a conversation wherein the self of the present – the ‘I’ role – addresses the self of the future as if it were a ‘You’, in a similar fashion as if it were addressing others” (*Ibidem*: 63). Așadar, vorbim despre un dialog permanent între *Eul trecut* (integrat în comunitatea spaniolă sau portugheză, care își asumă și se identifică cu formula denominativă atribuită), *Eul Prezent* (reintegrat în societatea românească, resimțind prenumele *Jesús* ca inadecvat contextului curent) și *Tu* (grupul social proxim, în cadrul căruia se proiectează imaginea *Eului viitor*): „Psychological theories of identity typically distinguish between personal (individual) and social (group or collective) identities. Individual identity refers to self-definition as a unique individual, whereas collective identity refers to self-definition as a group member” (Spencer-Oatey 2007: 641).

Astfel, indivizii apelează la diverse strategii lingvistice pentru a se alinia onomastic la standardele socioculturale ale comunității:

- apocopă: *Jes* (cu pronunție englezească [Ges]);
- reduplicarea: *Toto* (reluarea ultimei silabe a celui de-al doilea prenume: *Jesús Alberto Mihail*);
- apelative care nu au legătură cu prenumele: *Miu* (*Marian Jesús Jose*);
- utilizarea celui de-al doilea/ al treilea prenume: *Alexandru*.

4. Concluzii

Tabuurile numinale sunt reflectarea atitudinii umane în fața sacralului, restricționând atribuirea anumitor nume în funcție de un context extralingvistic dat, variabil atât de la un strat social la altul, cât și de la un spațiu cultural la altul. În funcție de alegerea antroponimică a nominatorului, se poate vorbi despre raporturi sociale *pozitive* („implică solidaritatea cu alții, aceia care se recunosc ca membri ai aceleiași comunități” (Coșeriu 1994: 138)) sau *negative* („implică separarea de alții, care se recunosc ca fiind membrii altor comunități” (*Ibidem*: 138)).

Nivelul de încărcătură tabuistică a numelor biblice avute în vedere este determinat fie de natura divină a referentului, fie de tiparul psihocomportamental prefigurat de personajul biblic, putând fi incluse în trei categorii: tabu absolut, cvasi-tabu și nontabu.

Ambivalența sacralului determină două tipuri de atitudini ale individului în fața divinității: pe de o parte, adorația, manifestată prin atribuirea unor prenume sacre, iar, pe de alta, teama de consecințele blasfemiei, fapt care convertește numele *Iisus* în termen-tabu.

Bibliografie

- Allan, K. și K. Burridge. 2006. *Forbidden Words*. Cambridge: Cambridge University Press.
 Andacht, F. și M. Michel. 2005. A semiotic reflection on self-interpretation and identity. *Theory and Psychology* 15 (1): 51–75.

- Benson, S., G. Bruck și B. Bodenhorn. 2006. Injurious names: naming, disavowal, and recuperation in contexts of slavery and emancipation. În *An anthropology of names and naming*, G. Vom Bruck și B. Bodenhorn (eds.), 178–199. Cambridge: Cambridge University Press.
- Benveniste, É. 1999. Blasfemia și eufemia. În *Probleme de lingvistică generală*, vol. 2. Lucia Magdalena Dumitru (trad.). București: Editura Teora.
- Biblia sau Sfânta Scriptură*. 1975. București: Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române.
- Caillois, R. [1950] 1959. *Man and the Sacred*. Glencoe, IL: Free Press.
- Chițoran, M. și L. Ionescu-Ruxăndoiu. 1975. *Sociolingvistica: orientări actuale*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
- Coșeriu, E. 1992–1993. *Prelegeri și conferințe*, supliment al publicației *Anuar de lingvistică și istorie literară*, T. XXXIII, Seria A, Lingvistică, Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, Iași.
- Coșeriu, E. 1994. *Lingvistică din perspectivă spațială și antropologică. Trei studii*. Chișinău: Editura Știința.
- Coșeriu, E. 2004. *Teoria limbajului și lingvistica generală. Cinci studii*. București: Editura Enciclopedică.
- Douglas, A. M. 2010. Temptation, Tradition, and Taboo: A Theory of Sacralization. *Sociological Theory* 28 (1): 64–90.
- Douglas, M. 2001. *Purity and Danger – An Analysis of the Concepts of Pollution and Taboo*. Londra: Routledge.
- Durkheim, É. 1995. *Formele elementare ale vieții religioase*. Iași: Polirom.
- Felecan, D. 2014a. *Gramatica numelui și a numirii neconvenționale: de la paradigme teoretice la practici discursive*. Cluj-Napoca: Mega, Argonaut.
- Felecan, D. 2014b. Identitate și alteritate în actul de numire. În *The Proceedings of the International Conference Communication, Context, Interdisciplinarity*, vol. 3, 490–496. <http://www.upm.ro/ccci3/CCI-03/Lds/Lds%2003%20060.pdf> (accesat în 24 august 2017).
- Felecan, D. 2015. Some “Observations or Notes” on a Dislocated Chronotope: Basic Upbringing. *Limba și context, Revistă internațională de lingvistică, semiotică și știința literară* 2 (VIII): 84–92.
- Felecan, O. 2011. Prenumele țigănești: între antroponime și nume de branduri. În *Actele Conferinței Internaționale de Onomastică „Numele și numirea”. Ediția I, Interferențe multietnice în antroponimie*, O. Felecan (ed.), 57–68. Cluj-Napoca, Editura Mega.
- Felecan, O. 2013. *Un excurs onomastic în spațiul public românesc actual*. Cluj-Napoca: Mega, Argonaut.
- Felecan, O. 2014a. Unconventional First Names: Between Onomastic Innovations and Illustrious Models. În *Unconventional Anthroponyms: Formation Patterns and Discursive Function*, O. Felecan și D. Felecan (eds.), 133–155. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
- Felecan, O. 2014b. Gypsy names: anthroponymic identity/assimilation. În *Els noms en la vida quotidiana. Actes del XXIV Congrés Internacional d’ICOS sobre Ciències Onomàstiques/ Names in daily life. Proceedings of the XXIV ICOS International Congress of Onomastic Sciences*, J. Tort i Donada, M. Montagut i Montagut (eds.), 502–514. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura.
- Felecan, O. 2015. Se poate vorbi în română de (pre)nume unisex? În *Proceedings of the Third*

- International Conference on Onomastics "Name and Naming". Conventional / Unconventional in Onomastics*, O. Felecan (ed.), 149–162. Cluj-Napoca: Editura Mega, Argonaut.
- Frazer, J. 1922. *The Golden Bough*. <http://www.templeofearth.com/books/goldenbough.pdf> (accesat în 16 iulie 2017).
- Freud, S. 1991. Totem și tabu. În *Opere I*. București: Editura Științifică.
- Guțu, G. 1983. *Dicționar latin-român*. București: Editura Științifică și Enciclopedică.
- Herzfeld, M. 1982. When exceptions define the rules: Greek baptismal names and the negotiation of identity. *Journal of Anthropological Research* 38 (3): 288–302.
- Ionescu Pérez, P. C. 2007. Concepte, metodologie și terminologie în antroponimia romanică. În *Limba română, limbă romanică. Omagiu acad. Marius Sala la împlinirea a 75 de ani*, S. Reinheimer Ripeanu și I. Vintilă Rădulescu (coord.), 215–230. București: Editura Academiei Române.
- Jordan, I. 1979. Influența modei asupra numelor de persoană. *Limba Română anul XXVIII*, 1/1979: 41–50.
- Jürgen, G. și H. Silke. 2009. From Hasan to Herbert: Name-Giving Patterns of Immigrant Parents between Acculturation and Ethnic Maintenance. *American Journal of Sociology* 114 (4): 1102–1128.
- Moeschler, J. și A. Reboul. 1999. *Dicționar enciclopedic de pragmatică*. Cluj-Napoca: Echinox.
- Munteanu, E. 2008. *Lexicologie biblică românească*. București: Humanitas.
- Petrache, T. 1998. *Dicționar enciclopedic al numelor de botez cu un tabel alfabetic al sfinților ortodocși*. București: Editura Anastasia.
- Pumphrey, N. B. 2009. *Names and Power. The Concept of Secret Names in the Ancient Near East*. Disertație, Vanderbilt University. <https://pdfs.semanticscholar.org/4cff/a6613d041562e2fd5bd92f3ed6a00cbb30f9.pdf> (accesat în 10 iunie 2017).
- Seiciuc, L. 2007. Cuvinte interzise: totemismul și apariția primelor interdicții de limbaj. În *Omul și mitul*, Editia a II-a, 1–3 noiembrie 2007. Suceava: Editura Universității.
- Spencer-Oatey, H. 2000. Rapport management: a framework for analysis. În *Culturally Speaking. Managing Rapport Through Talk Across Cultures*, H. Spencer-Oatey (ed.), 11–46. Londra: Continuum.
- Watzlawik, M., D. S. Guimarães, M. Han și A. J. Jung. 2016. First Names as Signs of Personal Identity: An Intercultural Comparison. *Psychology & Society* 8 (1): 1–21.
- Wiley, N. 1994. *The Semiotic Self*. Chicago, IL: University of Chicago Press.

Site-uri (accesate în august 2017)

- http://dictionarbiblic.blogspot.ro/2012/08/ruben_4.html).
- <https://dexonline.ro>
- <http://www.ecoduri.com/recensamantul-populatiei/Maramures.php#etnie>
- <https://www.facebook.com/ely.shgby>
- <http://www.gandul.info/stiri/ce-nume-neobisnuit-i-au-dat-parintii-acestui-baietel-nascut-anul-trecut-in-sectorul-1-din-bucuresti-top-20-nume-la-baieti-si-fete-in-2013-11943474>
- <https://www.quora.com/Why-is-Jes%C3%BAs-a-popular-boys-name-in-Mexico-whereas-in-the-U-S-naming-a-boy-Jesus-would-be-considered-bizarre>
- <https://ro.wikipedia.org/wiki/Sara>
- [https://ro.wikipedia.org/wiki/David_\(Biblie\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/David_(Biblie))
- <https://ro.wikipedia.org/wiki/Timotei>